

Şu Hayatı Nasıl Yaşamalı?

Yaşamın içinde kaybettiğimiz hayat, bilginin içinde kaybettiğimiz bilgelik nerde?

T. S. Eliot

Bu kitap hayata bakış açınıza bakma davetidir. Einstein'ın deyişiyle, “*bir sorunu yaratan zihni aynı şekilde çalıştırarak o sorunu çözemezsiniz.*” Hayata dair mevcut düşünce ve kanaatleriniz sizi şu anda bulunduğunuz yere getirdi. Daha farklı ve iyi bir yerde olmak istiyorsanız, yeni bir akla ve çoklu bakış açılarına ihtiyacınız var. Yeni bir hayat da yeni(lenmiş) bir akılla gelir.

“*Hayat % 10 başımıza gelen olaylar, % 90 olayları nasıl ele aldığımızdan oluşur.*” der bilgiler. Kılavuzunu yanına almadan geldiğimiz şu hayatta, çoğumuz stratejiyi savaş bittikten sonra öğreniyoruz! Bu yüzden hayat oyununda sık sık bildiklerimiz yaşadıklarımıza yetmiyor. Haritasız arazide, ters dönmüş kaplumbağa gibi, şaşkın bir halde kalıyoruz!

“Hayat Bilgesi”, başkalarının hayatlarından ve hatalarından öğrenme kitabıdır. Büyüklerin acılı veya zevkli hayat deneyimlerinden damıtılmış dersler içeriyor. Bir tür hayat bilgisi bankası! İhtiyaç duyduğunuzda fikir çekebilmeniz için...

Beyin sosyal bir organdır. Gelişmesi için, kendisinden büyük beyinlerle sosyalleştirilmesi gerekir. Bir düşünün, *çevrenizde sizden daha akıllı kaç kişi var? **Yakın çevreniz beyninizi aşağı mı çekiyor, yukarı mı?*** Bu kitap size çevrenizdeki akıl ortalamasının ötesine geçme imkânı veriyor.

Hayatta tüm hataları kendimiz yapacak kadar zamanımız yok. Başkalarından öğrendiklerimizle “klasik” kusurlardan kurtulup, yanlış yapma kontenjanımızı daha yanlıtıcı ve özgün hatalar için kullanabiliriz! Sizden sıradan değil, özgün ve asimetrik hatalar bekliyoruz! Doğrularınız gibi yanlışlarınız da rafine olsun!

Dünyada 7,5 milyar, Türkiye’de ise sadece 75 milyon insan yaşıyor. Yani insanlığın sadece % 1’iz. Daha kötüsü, % 48’imiz ilkökul mezunuyuz ve **ülkenin eğitim ortalaması** yalnızca **üç yıl!** Dünyadaki her yüz insandan sadece biri Türkçe düşünüyor. İngilizce gibi yaygın bir dili kullananlar üç milyardan fazla insanın ortak akıl havuzuna erişebiliyorlar. Bilmeyenler ise bu bilgi hazinelerinden habersizce yaşıyor. Neler kaçırdığımızı bile bilmiyoruz! Sonuçta dilimizin sınırı dünyamızı sınırılıyor.

Bu sebeplerle, insanlığın ortak hayat bilgisinin sistematik olarak incelenerek bir araya getirilmesi gerektiğini düşündüm. Uzmanlık alanımdan dolayı, daha çok hayat ve başarı üzerine söylenmiş bilgelik ve tavsiyeler üzerine odaklandım.

Evrensel akıl ve bilgelik bankasından yararlanmanın önündeki yabancı dil engelini aşmak için, farklı dillerden bir araştırma ekibi oluşturup, alanında dünya çapında başarı kazanmış insanların yeni ve yararlı fikirlerini özetlemeye başladık. Hayat derslerinin “maden” olduğu beyinlere entelektüel sondaj yaptık!

Bu kitapta insanlığın ortak akıl okyanusundan Türkiye’nin “milli” kültür havuzuna bilgi aktarımı amaçlandığından, Türk büyüklerine değil, dünya büyüklerine odaklanılmıştır.

Sık sık “*Şu hayatın anlamı ne?*” diye düşünmeyi sevenlerdenim. Hayatın anlamını çözme ve hayat yönetimini tekniklerine duyduğum ilgi, bir tür hayat bilgisi bankası kurma hayalimi canlı tuttu.

Hayalim şuydu: Dünyada, bugüne kadar 100 milyar insan yaşadığı düşünülüyor. Bunların içinden en kayda değer 1000 kişiyi seçip, onların hayata dair en rafine fikirlerini özetleyip, bir kitap serisi halinde yayımlasak nasıl olur? Hayat bilgisinin Babil kulesini oluşturmuş olmaz mıyız?

Böyle bir kitap benim için iki iyi üniversite diplomasından daha etkili bir hazine demektir. Böyle bir kitap elimin altında olsun diye bu diziyi başlattım, kimse okumazsa ben okurum...

Büyük hayat kitabı nasıl olmalı? Büyük hayat kitabının nasıl olması gerektiği üzerine uzun uzun düşündüm. Hem geliştiren hem düşündüren, hem aydınlatan hem motive eden, hem ezber bozan, hem mantık kuran bir hayat kitabı istiyordum. Hayatı doğru okumak ve anlamak için kılavuz, hayatın derinliğini ve gizemini keşfettirmek için de kâşif olmalıydı.

Hayata dair “*ortaya karışık*” gurme fikirler sunmalıydı. Günlük hayatın sıradan sorunlarına sıra dışı cevaplar verebilmeliydi. Hayatı panoramik bir şekilde, farklı açılardan görmeyi sağlamalıydı. Gerçekçi, hayatta karşılığı olan, yeni ve yararlı fikirler sunmalıydı. Varoluşsal ikilemlere “karizmatik cevaplar” verebilmeliydi.

Umuyoruz ki, bu kitap; yolun başındakiler için *harita*, yolunu kaybetmişler için *navigasyon*, anlam arayışındakiler için *dekoder*, fikir gurmeleri için *entelektüel haz objesi*, hayattan sıkılanlar için de bir *nikah tazeleme kitabı* olsun.

Can acıdığı yerden öğrenir, öğrendiği yerden acır.

Hayat hiçbirimizin bildiği kadar ve bildiği gibi değil. Ben en iyi hayat derslerini bana hiç benzemeyen insanlardan öğrendim. Benzerlerimin aklından geçenler benim de düşünebildiğim şeylerdi, ama benzemeyenleri okudukça daha geniş düşünmeye başladım. Farklı fikirler iç dünyamı genişletti. *İç dünyam büyüdükçe dış dünyamın da büyüdüğünü gördüm!*

Farklı ve “yabani” fikirlere açık olmak, *özgür ve özgün* bir şekilde düşünebilmek cesaret ister. Oysa çoğu insan *kültürel olarak korkaktır*, sadece kendini onaylamak için okur. William James’in dediği gibi, “*Çoğu insanın düşünmekten anladığı şey, önyargılarını yeniden düzenlemektir.*” Sadece kendi kanaatlerini onaylama peşindeki “**kapalı akıllılar**”dan değil, *açık ve geniş beyinlilerden* olmanızı isteriz. Akıl kalıplarınızın ötesine geçmeye çalışın...

Kafanızdaki bütün pencereleri aynı anda açarsanız, aklınız cereyanda kalabilir! Yeni fikirleri, bir *düşünce sistemi* ve *mantık modeli* üzerine *yerleştirecek şekilde* kafamızın içine dizmeliyiz. Aksi takdirde fazla düşünmeden öğrenmek *beyin obezliğine* sebep olacaktır. Ne kadar çok ve çeşitli fikir tükettiğimiz değil, *onları ne kadar ve nasıl sindirdiğimiz* bizi geliştirir. Fikirleri bizi değil, biz fikirleri yönetmeliyiz.

Kafanızdaki hakikat haritaları hayatın gerçeklerine ne kadar uygun?

Yaşamak, iki dünya arasındaki etkileşimden oluşur.

- *İçinde yaşadığımız **dış dünya** ve,*
- *İçimizde taşıdığımız **iç dünya.***

İç dünyamız *hayallerimiz, hatıralarımız ve hakikatlerimizden* oluşur. Hakikatlerimiz, dış dünyadaki gerçekliğin iç dünyamızdaki *haritasıdır*. Hayat hakkındaki fikirlerimiz birer harita, dış dünya ise arazinin kendisi kabul edilir. *Araziyi haritaya göre şekillendirmek pek kolay olmadığı için, haritamızı araziye göre şekillendirmek daha akıllıcadır!*

Hayat haritalarımızın iki sorunu vardır; birincisi, arazide var olan bazı yerler *haritamızda olmayabilir*. Bu durum öğrenme yoluyla aşılabilir. İkinci ve daha tehlikeli olan durum, *harita araziye pek uymuyordur ve kişi bunun farkında bile değildir!*

Hakikat haritalarımız *dar, sabit ve tutarlı* olma eğilimindedir. Dış dünyadaki gerçeklik ise *çeşitli, değişken ve akışkan* özellik gösterir. Hayatı öğrenmek, dış dünyadaki gerçeklik ile içteki hakikat haritalarını *uyumlandırma* mücadelesidir. Eğer hakikat haritalarımız, dış dünyadaki gerçekliği doğru temsil etmiyorsa, *sık sık ezberimizi bozan durumlar yaşarız.*

Şimdi kendi hakikat haritalarınıza bakarak biraz düşünün. *Hayata dair içsel haritanız ile dışsal gerçeklik arasındaki farklar neler olabilir? Hayatı ne kadar doğru okuyorsunuz? Bu kitap size başarılı hakikat haritaları oluşturmuş insanların “düşünce atlaslarına” bir göz atarak kendi haritalarınızın sağlamlasını yapma imkânı veriyor.*

Bir yunus üclemesi: Öğren, yaşa, Tekrar düşün! Başarıyı öğrenme sürecini, yunusların deniz üzerinde yükselip alçalarak ilerlemesine benzetirim.

1. Yunusun dalgaların üzerinde yükselmesini *yeni bir bilgi öğrenmeye,*
2. Sonra suyun içine dalmasını o bilgiyi *iş/ gündelik hayata/pratiğe uygulamaya* benzetirim.
3. Yunus bir yandan dalgaların üzerinde yükselip alçılırken, bir yandan da *ileriye doğru sıçramaya* devam eder.

Muhteşem üçlü: Teori, pratik ve ileriye atılma!

Başarıyı öğrenen insan da hayaline böyle ulaşır. *Teoriyi öğren, pratiğe uygula ve ileriye atıl!* Geldiğin yeni seviyede yeni bilgiler öğren, hemen işine uygula ve sürekli ileri doğru sıçramaya devam et. Benim için *öğrenilmiş başarının entelektüel çerçevesi* budur.

Özdeyiş antolojisi değil, modüler fikirler galerisi: Bu kitap tipik bir “özdeyiş antolojisi” değildir. Eskilerin deyişi ile “kelam-ı kibar” (güzel sözler) peşinde değiliz, hayatınızı inşa ederken kullanabileceğiniz modüler düşünce blokları arıyoruz.

Özlü sözler havai fişekler gibidir, carpicılıklarıyla gözünüzü kamaştırırlar, ama onlarla uzun süre yolunuzu bulamazsınız. Modüler düşünceler ise, el feneri ya da sokak lambası gibidir, hayatın ara sokaklarını, az bilinen bölgelerini gezerken yolunuz aydınlanır. Araya entelektüel damak tadı vermesi için birkaç özdeyiş de ekledik, ama bu özdeyişler ana yemek değil garnitür...

Kitaptaki modüler düşünceleri, IKEA mobilyaları gibi hayal edebilirsiniz. Size verilen bu fikir bloklarından, *bütüncül bir düşünce sistemi* oluşturmaya çalışmalısınız.

Türkiye’de ortalama yaşam beklentisi 75 yıl. Bu da 39.446.157 dakika yapıyor. Muhtemelen okumadan geçtiğiniz bu rakam kadar telefon kontörünüz olsaydı, o kontörleri ne için ve nasıl harcardınız? **“Ömür”** denilen hayat kontörlerimiz de, telefon kontörleri gibi, an be an düşüyor. *Bunu durduramayız ama doğru kullanabiliriz.*

Düşünün, 75 yaşınıza geldiğinizde, sallanan bir koltukta oturup hayatınızı düşünürken, *yaşadığınız hayatın hesabını* kendinize verebilecek misiniz? Elinizde bir hayat var ve hayatın baştan alma mekanizması yok. Dolu, yoğun ve derin yaşayarak onun hakkını verebilirsiniz...

Mümin Sekman

Warren Buffett

(1930 yılında Omaha’da doğan Amerikalı gelmiş geçmiş en büyük yatırımcı ve hayırsever. İş hayatına çiklet ve gazete satarak başladı. 14 yaşında bisikletini ve saatini masraf gösterip ilk vergi iadesini aldı. Kişisel serveti 58 milyar dolar ve Amerika’nın en zengin ikinci insanı. Servetinin % 99’unu ölümünden sonrası için hayır kurumlarına bağışladı.)

*Çocuklarıma öyle inanılmaz bir servet bırakmayacağım. **Miras konusundaki felsefem** şöyle: Zengin insanlar çocuklarına “istedikleri herhangi bir işi yapmalarına yetecek kadar çok ama hiçbir iş yapmadan yaşamalarına yetmeyecek kadar az” para bırakmalı.

***Birini işe alırken üç şeye bakarız:** Dürüstlük, zekâ ve enerji. Bunlardan en önemlisi dürüstlüktür. Çünkü eğer o yoksa diğer iki özellik sizin sonunuzu getirir.

***Fiyat ile değer arasındaki fark nedir?** Fiyat ödediğiniz, değer ise elde ettiğinizdir.

*Varildeki balığı avlamayı severim ama varildeki su varildeki su boşaldıktan sonra... Size nasıl zengin olacağınızı söyleyeyim: *Diğerleri hırslıyken çekimser olun, diğerleri çekimserken hırslı.*

*Wall Street, Rolls Royce’a binen insanların, *metroyu kullanan insanlardan* tavsiye aldığı tek yerdir!

*Ne kadar yetenekli olursanız olun... Ne kadar çalışırsanız çalışın... **Hayatta bazı şeyler zaman alır.** Dokuz adet “*bir aylık hamile kadından*” bir bebek elde edemezsiniz!

*Eğer devamlı su alan bir tekneyseniz, enerjinizi başka bir tekneye geçmeye harcayın. Delikleri yamamaya değil!

*İster çorap alıyor olayım, isterse hisse senedi. Kaliteli bir ürünü, indirimde girdiği zaman almayı severim.

*Üzerinden atlayabileceğim 2 metrelik engeller aramıyorum; üzerine basıp geçebileceğim 25 santimlik engeller arıyorum.

*Kötü bir insanla, iyi bir anlaşma yapamazsınız.

*İş dünyasında dikiz aynasındaki görüntü, her zaman ön camdakinden daha nettir.

*Birileri bugün gölgede oturuyorsa, uzun zaman önce başka birileri ağaç diktiği içindir.

Thomas Edison

Elektriği o kadar ucuz yapacağız ki, bundan sonra sadece zenginler mum yakacak! **Edison**

(1847 yılında Ohio’da doğdu, 1931’de öldü. Dünyanın en büyük firmalarından General Electric’in kurucusu. Gramofon, kamera ve ampul gibi icatlarıyla ünlüdür. Çalışanlarından “10 günde bir ufak, 6 ayda bir büyük” icada imza atmalarını istedi. Binlerce patente sahiptir. İcatlarını seri üretimle paraya çevirdi, bu yüzden “modern dünyayı şekillendiren insanlardan biri” olarak tanınıyor.)

***Şans, hazırlıklı olduğunuz bir fırsatla karşılaşmaktır.** Görünen o ki, hayatın bize sunduğu fırsatlar, mevcut yeteneklerimizden çok daha fazla... Her zaman hatırlamakta yarar var: Talih, genelde fırsat ve hazırlığın kesiştiği yerde bulunur.

***Gençleri yetiştirmek için ne yapmalı?** Medeniyetin en önemli görevi, insanlara düşünmeyi öğretmektir. Okulun temel amacı da bu olmalı. Eğitim sistemimizin temel sorunu, öğrencilere zihinsel esneklik tanınamasıdır. Çocukların beyinlerini bir kalıba sokmaya çalışıyoruz. Onların, verilenleri kabul etmeleri için ısrar ediyoruz.

Eđitim sistemimiz, çocukların mantık yürütmesini veya yeni bir Őey dűŐünmesini teŐvik etmiyor. Aksine, gözlemden daha çok ezbere önem veriyor.

* **Doğanın sırlarını, insanların mutluluğu için kullanan kazanır.** Benim hayat felsefem çalışmaktır. Doğanın sırlarını ortaya çıkarmak ve onları insanların mutluluğu için kullanmaktır. Dünyada bulunduğumuz Şu kısa süre içinde, yapabileceğimiz daha iyi bir hizmet bilmiyorum.

***Konsantre düşünme yeteneğini geliŐtirip kullanan kazanır.** BaŐarını birinci gerekliliği, insanın zihinsel ve fiziksel enerjisini, durmaksızın, bıkmadan ve yorulmadan bir soruna odaklayabilmesidir. Böylesine odaklı düşünmek zor olduğu için, bazı insanların düşünmekten kaçmak uğruna yapacaklarının sınırı yoktur! İnsanların % 5'i düşünür, % 10'u düşündüğünü sanır, % 85'i ise düşünmektense ölmeyi yeğler!

*Büyük başarı, işini yaparken saate bakmayı unutanlarındır. BaŐarımı, çalışma odamda saat olmamasına borçluyum.

***Hiçbir büyük başarı, tesadüfün çocuğu değildir.** Başarılı iş % 1 ilham, % 99 terdir. Bu yüzden “dahi” sanılan kişi, genelde “ev ödevini iyi çalışmış yetenekli bir insan”dan başka bir Şey değildir.

***Güçlü düşünceler geliştir ama kendi düşüncelerinin esiri olma!** Kafamda bir teori kurardım ve işe yaradığı sürece onu kullanırdım. O işe yaramadığı zaman, başka bir teori bulurdum. KarŐılaŐtıđım sorunları çözenin tek yolu buydu. Abartmıyorum, elektrik ampulünü buluncaya kadar 3000 farklı teori yarattım. O an her biri bana doğru ve mantıklı geliyordu.

*İŞe yarar bir Şey baŐarmanın üç tane olmazsa olmazı vardır:

1. Çok çalışmak,
2. Vazgeçmemek,
3. Sağduyulu olmak.

*Ben icatlarıma hep en son kiŐinin bıraktığı yerden devam ettim.

Albert Einstein

(Yahudi asıllı Alman, İsviçre, Amerikan vatandaŐı. 1879 yılında ULM Őehrinde doğdu, 1955 yılında öldü. Dünyanı en çok tanınan denklemi olan, $E=mc^2$ 'yi buldu. İzafiyet Teorisi ile fizik biliminde çığır açtı. 1921 yılında Nobel Fizik Ödülü'nü kazandı. “Yaşamış en zeki insan”lardan biri olarak anılmaktadır.)

***Hayal gücü mü, yolsa bilgi mi daha değerlidir?** Hayal gücü, bilgiden daha önemlidir. Bilgi sınırlıdır, oysa hayal gücü tüm dünyayı kapsar. GeliŐimi tetikler, evrime yol açar. Net bir Şekilde söylüyorum: Hayal gücü, bilimsel araŐtırmaların önemli bir parçasıdır.

***Sana okulda öğrettikleri değil, kendini nasıl yetiŐtirdiđin büyüklüğünü belirler.** 12 yaŐımdan itibaren otoriteyi sorgulamayı ve öğretmenlere güvenmemeyi öğrendim. Çoğu Şeyi ya amcamdan ya da haftada bir kez bize yemeğe gelen bir öğrenciden öğrendim. Bir gün bu öğrenci bana Kant'ın “Saf Aklın EleŐtirisi” kitabını getirdi. Kant'ı okurken bana öğretilen her Őeyden Őüphe etmeye başladım. O zamandan itibaren Kutsal Kitap'taki Tanrı'ya değil, doğada kendini gösteren gizemli Tanrı'ya inanmaya başladım.

*Musevi ailenin çocuğu olmama rağmen aşırı dindar oldum. Ama bu 12 yaŐımda bir anda sona erdi. Popüler bilim kitapları okudukça, Kutsal Kitap'ta yazılanların doğru olamayacağını anlamaya başladım. Sonuçta, “özgür düşünce fanatiği” oldum ve gençliğin devlet tarafından kasıtlı olarak kandırıldığına kanaat getirdim.

Bu yıkıcı bir izlenimdi. Otoritenin her türlüsüne karşı şüphem buradan doğdu. Toplumsal inançları sorgulamaya başladım.

***Din ve bilim, insanlığa faydalı olmak için çatışmak yerine anlaşmalıdır.** Din ve bilim el eledir. Din olmadan bilim yavandır. Bilim olmadan da din kördür. Bu ikisinin birbirine ihtiyacı vardır ve amaçları birdir: Hakikati aramak.

***Başarılı olmaya çalışmak mı, değerli olmaya çalışmak mı?** Başarılı olmaya çalışmayın, değerli olmaya çalışın. Başarılı insan, çevresine verdiklerinden fazlasını alır; değerli insan ise aldıklarından fazlasını verir. İnsanın gerçek değeri, aldıklarıyla değil verdikleriyle ölçülür. Başarılı olmaya çalışmaktansa değerli olmaya çalışın.

***Neredeysen oradan başlayarak işini en iyi şekilde yap.** Mutlu olmak için ölümsüzlük vaadine ihtiyacım yok. Benim sonsuzluğum yaşadığım şu andır. İlgi duyduğum tek bir şey vardır: Bulduğum yerdeki amacımı yerine getirebilmektir.

***Bilimsel ilerlemenin öncü radar istasyonu sezgilerdir.** Çoğu kişi, insanlığın, deneye ve sorgulamaya dayalı tecrübeler sayesinde geliştiğini düşünür. Ancak ben, gerçek bilgiye tümevarım felsefesiyle ulaşılabilirliğini düşünüyorum. *Çünkü dünyayı geliştirmenin tek yolu, düşüncenin çiğnenmemiş yollarında yürümek değildir.* Aynı zamanda insanın sezgilerini kullanmasıdır. Sezgi, yeni bilginin babasıdır. Deneye dayalı bilgi ise eski bilgi birikiminden başka bir şet değildir. *“Açıl susam açıl,” diyen sezgidir, akıl değil.*

***Ait olduğumuz bütün içindeki yerimizi görecektir bakış açımızı yeniden düzenlemeliyiz.** İnsan, evren ismini verdiği bütünün bir parçasıdır. Evrende belirli bir zamanda ve mekânda yaşar. İnsan hayatı, sanki kendisi, düşünceleri ve duyguları evrenin geri kalanından ayırmış gibi yaşar. *Bu, bilince sahip olmanın yarattığı optik bir yanılgıdır.* Bu yanılgı bizim için bir hapisanedir. Yaşantımızın, kişisel ihtiraslarımızla ve kendimize yakın hissettiğimiz birkaç kişiyle sınırlı olmasına sebep olur. Yapmamız gereken; sevgi çemberimizi, içinde yaşayan tüm canlıları ve doğanın her türlü güzelliğini alacak şekilde genişletmek ve kendimizi bu hapisaneden kurtarmaktır.

***Aptallık ve dâhilik arasındaki fark;** dâhiliğin sınırlarının olmasıdır! **Hayatta iki şey sonsuzdur:** *İnsanoğlunun aptallığı* ve *evren*. Fakat ben, ikincisinden o kadar emin değilim!

***Başarısızlar, neden hep başarısız kalmaya devam ediyor?** Delilik, aynı şeyi tekrar tekrar yapıp, farklı sonuç beklemektir... Sorunlar, onları yaratanların mantığıyla çözülemez.

*Hayatta iki çeşit bilgi vardır: Kitaplarda bulunan cansız bilgi ve insanlığın *zihninde dolaşan canlı bilgi*. Asıl olan ikincisidir.

***İnsan ne için yaşamalı?** Bana yol gösteren ve hayatımı yaşama sevinciyle dolduran idealler:

- *Hakikat,*
- *Güzellik,*
- *İyiliktir.*

*Her kim ki kendini hakikatin ve bilginin hakimi sanır, tanrıların kahkahaları eşliğinde gemileri batar.

*Mutlu bir yaşam sürmek istiyorsan, hayatını bir amaca ada; kişilere veya nesnelere değil!

*Yaşam bisiklet sürmeye benzer. Dengede kalabilmek için sürekli iler gitmeniz gerekir. (Orijinali başka birine ait olmakla beraber, Einstein'ın sık sık kullandığı bir sözdür.)

*Otoriteye düşünmeden saygı göstermek, hakikatin en büyük düşmanıdır.

Steve Jobs

(1955 yılında San Francisco’da doğdu, 2011 yılında öldü. İlk kişisel bilgisayarı yaratan ekiptendir. Evinin garajına kurduğu, Apple Computer 2011 yılında 500 milyar dolar piyasa değerine ulaştı. iPhone, Macintosh, iPad gibi ürünleri yaratan ekibin patronu. Kanserden 56 yaşında hayatını kaybettiğinde, birçok insan saygıyla andıkları bir insanı kaybetmenin üzüntüsünü yaşadı. Kimine göre otoriter bir lider, kimine göre disiplinli bir mucitti.)

***Hayat ileriye doğru yaşanır ama geriye doğru bakınca anlaşılır.** Yaşamdaki noktalarınızı ileriye bakarak birleştiremezsiniz, o noktaları sadece geriye bakarak birleştirebilirsiniz. Bu yüzden noktaların gelecekte bir şekilde birleşeceğine inanmanız gerekir. Bir şeye inanmak zorundasınız: İçgüdülerinize, yaşama, kadere, karma’ya, her ne olursa olsun. Çünkü noktaların yolun sonunda birleşeceğine inanmak, özellikle zor zamanlarda size en iyi yolu gösterecek olan kalbinizi dinlemek için güven verir.

*** Kendiniz olma cesaretini gösterin.** Zamanınız kısıtlı, bu yüzden zamanınızı başkalarının hayatını yaşamak için harcamayın. Başkalarının düşüncelerinin sonuçlarıyla yaşamak kaidesi tuzağına düşmeyin. Başka insanların fikirlerinin gürültüsünün, içsesinizi bastırmasına izin vermeyin. En önemlisi de kalbinizi ve sezgilerinizi takip edecek cesarete sahip olun. Onlar bir şekilde sizin tam olarak ne olmak istediğinizi biliyorlar. Bunlar dışındaki her şey önemsizdir.

***Sizi büyük yapan, nelere “hayır” dediğinizdir.** İnsanlar, odaklanmanın, odaklandığınız şeye “evet” demek olduğunu sanıyor. Ancak kesinlikle bu anlama gelmez. *Odaklanma, diğer yüzlerce iyi fikre “hayır” diyebilmektir.* İtinayla seçmeniz gerekir. Şahsen yaptıklarımızla olduğu kadar, yapamadıklarımızla da gurur duyuyorum. Yenilik 1000 tane şeye “hayır” demektir.

***Kendinizi tekrarlamaktansa başarısızlık riskini göze alın.** Sanatçıları incelerseniz, iyi bir noktaya geldiklerinde, kaçınılmaz olarak, o zamana dek yaptıklarını, *ömürlerinin sonuna kadar sürdüremeyeceklerini varsaydıklarını* görürsünüz. Ancak, dış dünya için başarılı olarak kabul edilseler de, içten içe kendilerini başarılı addetmezler. Bir sanatçının, kim olduğuna *gerçek anlamda karar verdiği andır* bu. Başarısızlık riskini göze almayı sürdürdükleri müddetçe sanatçı kalırlar. Bob Dylan ve Picasso, başarısızlık riskini daima göze almıştır.

***Hayatta en hakiki mürşit, bir gün öleceğini bilmektir!** Yakında öleceğimi anımsamak, hayatta önemli seçimler yapmamda en büyük yardımcım oldu. Çünkü nerdeyse her şey-bütün dış beklentiler, gurur, rezil olma ya da başarısızlık korkusu- bütün bunlar ölümün karşısında önemsizleşiyor. Geriye sadece önemli şeyler kalıyor. Öleceğinizi anımsamak, kaybedecek bir şeyiniz olduğu yanılgısına düşmekten kurtulmanın en iyi yolu. Zaten çıplaksınız. Yüreğinizi takip etmemeniz için hiçbir neden yok.

***İnsanlara istediklerini mi vermeliyiz, olması gerekeni mi?** Bazı insanlar, *“Müşteriye istedikleri şeyi verin,”* diyorlar. Benim yaklaşımım bu değil. Bizim işimiz müşterilerin ne isteyeceklerini onlardan önce bulmak!

H. Ford şöyle bir söz söylemişti: *“Müşterilere ne istediklerini sorsaydım, ‘daha hızlı giden bir at’ derlerdi.”* İnsanlar ne istediklerini, ancak onlara gösterdiğin zaman bilir. Bu yüzden Pazar araştırmalarına asla güvenmem. Bizim işimiz, henüz sayfada olmayan şeyleri okumaktır.

*Öğleden sonrasını Sokrates’le geçirmek için, bütün teknoloji bilgimi takas ederdim.

Bill Gates

(1955'te Seattle'da doğdu. Amerikalı işadamı, bilgisayar mühendisidir. 20 yaşında Microsoft'u kurdu ve dünyadaki işletim sistemi pazarının % 75'ine hâkim, firmasında 100.000 kişi çalışıyor. 1995 'te dünyanın en zengin adamı olmasına rağmen, 1997'e kadar ekonomi sınıfı ile uçtu. Şimdiye kadar hayır kurumlarına 28 milyar dolar bağışta bulundu ve servetinin % 95'ini öldükten sonra bir vakfa bağışlamayı planlıyor.)

***Kendi ürününü yok edecek ürünü yapan hayatta kalır.** Ayakta kalacak büyük firmalar, kendi ürünlerini kendileri demode edenler olacak... Ürünlerin her zaman modası geçer. Bu yüzden umarım, ürününüzün bir sonraki versiyonu üzerinde çalışmaktan zevk alıyorsunuzdur. Bu iş tilt oynamaya benzer: Eğer iyi oynarsanız, ödülünüz bir el daha oynamak olur...

***Gelecekte olacağınız yer için, bugünkü faydalarınızdan feragat etmeyi bilin.** Çin'de her sene üç milyon kadar bilgisayar satılmasına rağmen yazılıma para ödenmiyor. Ama bir gün yazılım satın almaya başlayacaklar. Eğer illa *bir şey çalacaklarsa, benim ürünümlü çalsınlar!* Bir şekilde bağımlılıkları oluşur. Biz de ileride bu bağımlılığı bir şekilde paraya döndürmenin yolunu buluruz.

***Bazen sizin doğrularınız değil, rakiplerinizin yanlışları üzerinden yükselirsiniz!** Şanslıyız; çünkü başarımızın büyük bir kısmını, *yaptığı işi doğru düzgün beceremeyen rakiplerimiz* olmasına borçluyuz! Bununla birlikte insan, *başkalarının hata yapacağına dayanarak strateji geliştirmemeli.* Ama bizim rakiplerimiz de gerçekten çok fazla hata yaptılar!

***En zor işleri vermek için en tembel insanı seçerim. Çünkü o işi yapmanın kolay bir yolunu mutlaka buluyorlar!**

*Ben bazı sınavlardan çakarken arkadaşım iyi notlar aldı. Şimdi o Microsoft'ta çalışıyor, ben ise Microsoft'tu çalıştırıyorum.

*Eğer bir ürünü iyi yapamıyorsan, en azından güzel görünmesini sağla!

*En mutsuz müşterilerin, en değerli bilgi kaynağıdır.

Micheal Jordan

(1963 yılında Brooklyn'de doğdu. Amerikalı gelmiş geçmiş en iyi basketbolcu olarak biliniyor. 6 kere NBA, 2 kere olimpiyat şampiyonu oldu. 2013 yılında 90 milyon dolar gelirle dünyanın en çok kazanan ikinci sporcusu oldu.)

*Başarıya ulaşmak için bencil olmak gerekir. Aksi takdirde hiçbir zaman başarılı olamazsınız. Başarılı kalmak içinse fedakâr olamazsınız. Erişebilir olun. İnsanlarla iletişim kurun. Kendinizi izole etmeyin.

*Sanki maç oynuyormuş gibi idman yaptım. Benim için antrenmanlar işti, maçlar ise eğlence.

*Hiçbir şeyin benimle kazanma arzumun arasına girmesine izin vermem.

*Bir şeye ne kadar kolay ulaşırsanız, sonra onun için o kadar az çalışırsınız.

Oprah Winfrey

(1964 yılında Mississippi'de doğdu. İş hayatına 19 yaşında radyo sunucusu olarak başladı. Hızlı bir yükselişle, yıllar içinde "medya kraliçesi" oldu. 3 milyar dolara yakın servete sahip. Dünyanın en etkili kadınlarından biri seçildi. Obama'nın başkan seçilmesinde kilit rol oynadı. İlk siyahi kadın dolar milyarderi. Dr. Phill, Dr. Mehmet Öz gibi birçok insanın yükselişine katkı sağladı.)

***Sen çukura düştüğünde, aklın yukarıda kalsın!** Çukura düştüğünde, bunun başarısızlık olduğunu düşünebilirsin. Bazen kısa bir süre için bile olsa kendini kötü hissetmek iyidir. Elinden kaçırılmış olduklarına üzülme için kendine izin ver. Seni çukurdan çıkaracak olan şey ise hatalarından ders almaktır.

***Korkudan ölsem de, bir adım ileri atmak cesarettir.** Bana göre cesaret; korkaksanız da, dizleriniz tir tir titrese de, kalbiniz deli gibi atsa da, bir adım öne çıkabilmektir. Yalnızca sizin için bir anlam ifade ediyor olsa bile, o adımı atmalısınız.

***Başkalarının seni sevmesi, senin kendine duyduğun sevgiden daha mı önemli?** Şunu çok iyi biliyorum ki, *kendini bilmeden gerçeği bilmen mümkün değildir.* Aynı şekilde, gerçeği bilmeden kendini de bilemezsin. Kendini, bilmek, en büyük derslerin en büyük hatalardan alındığını, hayat boyu devam eden bir süreçtir. Ben hayatındaki en bütün hataları, *kendi gücümü başkalarından almaya çalıştığım için yaşadım.* Çünkü *başkalarının sevgisinin benim kendime olan sevgimden daha önemli olduğuna inanırdım.*

*17 yaşına geldiğimde, haftalık 100 dolara radyoda çalışmaya başladım. İşte o işi para almadan da yapardım! Para vermeseler bile her gün tam saatinde giderek işimi en iyi şekilde yapardım. Parayla huzur duyduğum andı. O an fark ettim ki, ***sevdiğin işi yaparak para kazanıyorsan, aldığın her kuruş, sana ödül oluyor.***

* Yaşamın tam anlamı, istediğin insan olmak için *dönüşmektir.*

Walt Disney

(1901 yılında Chicago'da doğdu 1966 yılında öldü. Amerikalı yapımcı, yönetmen, senarist ve çizerdir. Toplam 22 Oscar ödülü kazandı. Miki fare, Bambi, Plüto, Donald Amca gibi ölümsüz karakterler yarattı.)

***Amaç yoksa anlam ve enerji de yoktur.** Hayat hedeflerinizi mümkün olduğunca erken koymalısınız. Bütün enerjinizi ve yeteneğinizi amaçlarınıza ulaşmaya adanmalısınız.

***İnsanların içindeki naif çocuğa hitap etmenin gücünü asla hafife almayın.** Filmlerimi çocuklar için yaratmam; *“içimizdeki çocuk”* için yaratırım. Çocuğu, *“masumiyet”* olarak yorumlayın. En kötülerimizin içinde bile masumiyet yatar. Sadece *derinliklerde kalmıştır ve üzeri örtülmüştür.*

***Çocuklarımıza ışık kadar, gölgeleri de öğretin.** *Yaşamda ışık olduğu gibi gölge de vardır.* Sanki gölge yokmuş gibi davranmak riyakârlıktır, samimiyetsizliktir, aşırı iyi niyetlilik. Hayatta var olan çoğu şey, iyidir ve iyiler daha güçlüdür. Ancak hayatta kötü şeyler de mevcuttur. Önemli olan çocuklara iyiliğin her zaman kötülüğü alt edeceğini göstermektir ki; filmlerimiz de aynen bunu yapar.

***Mutluluk, bir pozisyon değil bakış açısıdır.** Mutluluk, bir ruh halidir. Mutlu veya mutsuz olabilirsiniz. Bu, hayata nasıl baktığınıza göre değişir. Bence insanın gönlünün rahat olması, mutluluktur. Bu illa zengin olmanız anlamına gelmez.

***Özgüvenle desteklenmiş merak ve cesaretle desteklenmiş tutarlılık başarı getirir.** Hayallerini nasıl gerçekleştireceğini bilen bir insanın ulaşamayacağı hedef olmadığına inanıyorum. Hayalleri gerçek kılmanın dört kuralı vardır: Merak, özgüven, cesaret ve tutarlılık. Bence bunların en önemlisi özgüvendir. Bir şeye inanacaksanız, ona % 100, sonuna kadar, sorgulamadan inanın.

*** Liderlik, yürünmemiş yollardan geçme cesareti ister.** Liderlik, insanların otorite haklarını kendi rızasıyla, kararlı, bilge, karizmatik ve yetkin bir kişiye teslim etmesi demektir.

Henry Ford

(1863 yılında Michigan'da doğdu, 1974'de öldü. Arabayı "erişebilir" kılan kişidir. Kariyerine Edison'un şirketinde mühendis olarak başladı, 20 yaşında Ford Motor Company'yi kurdu. "Model T" isimli arabasıyla devrim yarattı. İsmi, çalışkanlık ve üretkenlikle özdeşleşti. "Fordizm" ucuz malları, seri şekilde, yüksek maaş ödeyerek üretmekle eşanlamlı hale geldi.)

***İnsanlar, sizin çıkarlarınız için çalışmaz, kendi hayalleri için çalışır.** At yarışı sırasında, sırf siz bahis oynadınız diye, atlar daha hızlı koşmaz!

***İşadamlarını mahveden üç büyük hata...** İnsanların, aldıkları yanlış yatırım kararları yüzünden yıkılmalarının üç sebebi vardır:

- Gereksiz yere açgözlü olmak,
- Kendilerini tanımaktan aciz olmak,
- Çocuksu bir şekilde güven duymak.

***İş hayatındaki zorlukların kaynağı nedir?** Zorluklar, zamanında yapamadığımız kolay şeylerin birikmesiyle oluşur... Hiçbir şey zor değildir, yeter ki onu ufak parçalara bölmeyi bilelim!

***Kimler servetini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıyadır?** İki çeşit insan para kaybeder: Sahip olduklarını koruyamayacak kadar zayıf olanlar ve servetini başkalarını kandırarak elde edenler.

***İnsan ne zaman yaşlanmaya başlar?** Öğrenmeyi bırakan kişi, yirmisinde de olsa, sekseninde de olsa yaşlıdır... Yaşamdaki en önemli şey, zihni genç tutmaktır.

*Düşünmek zor iştir, muhtemelen bu nedenle çok az kişi düşünür.

*Servet-aynı mutluluk gibi- direkt peşinden koşarak yakalanamaz. Faydalı olmanın, insanlara hizmet etmenin yan ürünüdür.

*Her şey ters gidiyorsa unutma: Uçak, rüzgârı karşısına alarak yükselir, arkasına alarak değil!

*Bir araya gelmek, başlangıçtır. Beraber çalışabilmek ise başarıdır.

*Kalite kimse size bakmıyorken bile doğru olanı yapmaktır.

Audrey Hepburn

(İngiliz aktris 1929 yılında Brüksel'de doğdu, 1993 yılında öldü. Modanın, zarafetin ve masumiyetin evrensel ikonudur. Hollandalı bir asilzadenin kızı olarak dünyaya geldi. 6 dil biliyordu. 1953'te "Roma Tatil"i filmiyle Oscar kazandı. Gelmiş geçmiş en güzel kadınlardan biri olarak anılmaktadır.)

* Uzun bir hayat ile güzel bir akşam yemeği arasında sadece bir fark vardır: *Akşam yemeğinde tatlı şeyler en son gelir.*

***Başkalarının acısına kayıtsız kalmamak, en yüce erdemdir.** İnsanların öldüğünü gördüm. Sevenlerin ayrıldığını. Her gün tekrar eden zulmü ve açlığı. Bütün bunlar bana gösterdi ki, hayatta hiçbir şey, acı çeken bir insana duyacağımız empatiden önemli değildir. Hiçbir şey! Ne kariyer, ne servet, ne zekâ, ne mevki. Alnımız ak yaşayacaksak başkalarının acılarına kayıtsız kalamayız.

***Güzellik görünüşte değil, insanın dünya görüşünde gizlidir.** Güzel göz, başkalarındaki iyiliği görendir. Güzel dudak, sevecen sözcükler söyleyendir. Zarafet ise hiçbir zaman yalnız değilmiş gibi yürümektir.

***Hepimiz hayat müzesinin hızlı gezginleriyiz.** Yaşamak, bir müzeyi hızlıca gezmeye benzer. Gördüklerini hazmetmen, onlar üzerinde düşünmen ve müzedekiler hakkında okuman zaman alır. Her şeyi bir anda anlayamazsın.

***Güzel şeyler, insanın kucacağına düşmez.** Tanrı çok cömert olabilir. Ancak senin de “*üzerine düşeni yapmanı*” bekler.

*** Audrey Hepburn**’ün ölümünden sonra onun hayat felsefesi dostları tarafından şu sözlerle özetlenmiştir:

*Eğer güzel gözlerin olsun istiyorsan,
İnsanlara iyilikle bak.
Eğer saçların güzel olsun istiyorsan,
Bırak çocuklar ellerini geçirsin saçlarından.
İnce bir bedense istediğin,
Ekmeğini açlarla bölüş.
Ve güzel dudaklara sahip olmak için,
Sadece güzel sözler söyle...*

Ralph Waldo Emerson

(Amerikalı yazar, şair, düşünür, konuşmacı. 1803 yılında Massachusetts’te doğdu, 1882’de öldü. Fikirleriyle Amerikan kültürünün yapıtaşlarını oluşturan bilgelere dendir. Toplumsal ve dini baskılara boyun eğmemeyi öğütleyerek 1500’den fazla konuşma yaptı. 19. Yüzyılın en önemli filozoflarından biri olup, Avrupa’da Nietzsche gibi düşünürleri etkiledi.)

***Kalabalıklar içinde karakterini koruyabilecek misin?** Toplumun istediği gibi yaşamak kolaydır. Yapayalnızken kendin olmak da kolaydır. Büyük adam, *toplumun içindeyken bile kendisi kalmayı başarabilen* insandır.

***Beden gücü mü, beyin gücü mü daha üstündür?** Büyük insanlar bilir ki, gönül gücü, fiziksel güçten daha zorludur. *Düşüncedir dünyayı döndüren!* Bütün tarih sağduyulu insanlara şu dersi verir; “*İçinde bulunduğunuz koşullara değil, düşüncelere güvenin!*”

***Bilgelik bulaşıcı mıdır?** Bilgelik için hepimizde bir potansiyel vardır, ama çok azımız onu işlemek için gerekli çabayı gösterir. Bir toplulukta bir bilge olsun yeter, bilgelik çabucak herkese bulaşır... Napolyon demiş ki, “*Aynı düşmanla çok sık dövüşme, yoksa ona bildiğin bütün savaş oyunlarını öğretirsin.*” İşlek zekâlı biriyle sık konuşalım, olaylara aynı açıdan bakmayı çabucak öğreniriz.

***Yaratıcı kariyer sahiplerinden, kötü koca olur!** Sanat kiskanç bir metrestir. Resim, şiir, mimarlık ya da felsefede yetenekli biri, hem kötü bir koca, hem de kötü bir baba olur.

Abraham Lincoln

(1809’da Kentucky’de doğdu, 1865’de suikasta kurban gitti. Amerika’yı birleştiren ve köleliği kaldıran, gelmiş geçmiş en popüler Amerikan başkanlarından biridir. 5000 davaya bakan ünlü bir avukat olup, kölelik yüzünden çıkan Amerikan İç Savaşı’nı bastırды, Kuzey ve Güney’i tekrar birleştirdi.)

***Her iynin içinde kötü, her kötünün içinde iyi olabilir; önemli olan...** Hayatta çok az şey sırf kötü veya sırf iyidir. Hemen her şeyde, özellikle de devlet politikasında, iyi ve kötü iç içe geçmiştir. Sürekli, hangisinin ağır bastığına bakarak karar vermeniz gerekir.

***Köklü başarılar, amaca yönelik saf sadakat ister.** Amacına sadık kalırsan kısa sürede kendini, hayatında hiç hissetmediğin kadar iyi hissetmeye başlayacaksın. Öte yandan, tereddüt veya pes ettiğin anda tüm kararlılığını kaybedeceksin ve hayatının sonuna kadar da pişman olacaksın.

***Dünyayı yalanlarla yönetmek mümkün mü?** Herkesi bazen kandırabilirsiniz. Bazı insanları her zaman kandırabilirsiniz. Ama herkesi her zaman kandıramazsınız! Halkının güvenini bir kere kaybedersen, bir daha kazanamazsın.

***İnsan zaafı, yoklukta değil bollukta kendini gösterir.** Neredeyse herkes zorluklara katlanabilir. Birinin karakterini test etmek istiyorsan, ona güç ver.

***Geçmiş değil, gelecek merkezli yaşa!** Dedemin kim olduğu konusunda çok bir bilgim yok, ama torunumun nasıl biri olacağıyla çok daha fazla ilgileniyorum.

*Bugün, çünkü halinden daha akıllı olmayan adama saygı duyamam. Hayatım, zihnimdeki yabancı otları yolup onların yerine çiçek ekmekle geçti.

*Bir insanda kötülük arıyorsanız, eninde sonunda aradığınızı bulursunuz.

* Eğer bana bir ağacı kesmek için altı saat verirseniz, ilk dört saatini baltamı bilemekle geçiririm.

Winston Churchill

(1874 yılında Woodstock'ta doğdu, 1965'te öldü. Gelmiş geçmiş en önemli devlet adamlarından biri olarak anılır. İki kere başbakan seçildi. 1953'te Nobel Edebiyat Ödülü'ne layık görüldü.)

***Başarı, başarısızlıktan yılmayanlarıdır.** Başarı, hikâyenin sonu değildir. Başarısızlık da kalıcı değildir. Önemli olan yola devam edebilme cesaretine sahip olmaktır... Gerçek başarı, insanın hevesini kaybetmeden, başarısızlıktan başarısızlığa koşabilmektir.

***Yere düşsen de sırtın yere gelmesin.** Asla teslim olma! Yaşantın boyunca sözünü dinlemen gereken sadece iki şey vardır: Onur ve sağduyu. Asla kaba kuvvete karşı boyun eğme. Ne kadar güçlü görünürse görünsün düşmanına karşı asla boyun eğme.

***Güçlü bir mesajınız varsa lafı dolandırmayın.** Eğer önemli bir mesajınız varsa "çok zekice veya üstü örtülü" şekilde konuşmayın. Kazık çaktığımızı düşünün! İlk darbeyi indirin. Sonra aynı yere tekrar vurun. *Son vuruşunuz ise hepsinden güçlü olsun, yıksın geçsin!*

***Eleştirinin hayatta ve politikadaki işlevi nedir?** Eleştiri, insanın hoşuna gitmiyor olsa bile gerekli bir şeydir. Vücudunuzun herhangi bir yerindeki bir ağrıyla aynı işlevi görür: *Sağlıksız olan yere dikkat çeker.*

*Diktatörler, sırtlarından inmeye cesaret edemedikleri kaplanların üstünde dolanıp durur. Ve kaplanlar da acıkir!

*Doğru yöne gidildiği sürece **değişim** bir sorun değildir. Değişmek, gelişmek demektir. Mükemmel olmak çok sık değişmek demektir.

* Sahip olduklarımız sayesinde geçimimizi sağlarız. *Paylaştıklarımız* sayesinde ise hayatımızı yaşarız.

* "Gerçek", daha pantolonunuzu giymeden "yalan" dünyanın diğer ucuna ulaşır.

Bernard Shaw

(İrlandalı tiyatro ve roman yazarı, düşünür. 1856 yılında Dublin'de doğdu, 1950 yılında öldü. Gelmiş geçmiş en meşhur tiyatro yazarlarından biridir. Altmıştan fazla piyes yazdı. Hem Nobel Edebiyat Ödülü hem de Oscar kazanan tek insandır. En ünlü eseri "Pygmalion 'Bir Kadın Yarattım'", Audrey Hepburn'ün oynadığı "My Fair Lady" filmi sayesinde ölümsüzleşti.)

***Tahminler değil, istekler ruhun gıdasıdır!** İsteklerimdir beni yaşatan, doyum ölümdür... İnsanlar gerçekten neden ölür bilir misiniz? Tembellikten, inanacak bir şey bulamamaktan ve hayatı yaşamaya değer kılmayı becerememekten.

***Hayat, insanların boynunu nasıl büküyor?** Ölümçül yedi: Yiyecek, giyecek, ısınma, kira, vergi, saygınlık ve çocuklar... Paradan başka hiçbir şey bu yedi değirmen taşını insanların sırtından kaldıramaz ve bunlar kalkmadıkça da insanın ruhu yücelmez... Eski kafalılar *para ne kadar kıt olursa, ruh o kadar yüce olur*, sanırlar. Gençler öyle düşünmüyor neyse ki. Oysa ruh pahalıya patlar insana, otomobil almaktan çok daha pahalıya...

***Teknoloji bu kadar ilerlerken insanlık neden geriliyor?** Günümüz dünyasının sorunu şu; modası geçmiş lokomotifleri ve dinamoları atabiliyoruz da, eskimiş önyargıları, eskimiş gelenekleri, eskimiş dinsel ve siyasal yasaları bırakamıyoruz.

***İnsanın neyi eksikse onu gözünde büyütür.** Diş ağrısı çekenler dişleri sağlam olanları, yoksulluk çekenler parası bol olanları çok mutlu sanır... Para, açlığı giderir; mutsuzluğu değil. Yemek, mideyi doyurur; ruhu değil.

***Adalet ve merhamet görecelidir.** İnsanın, kaplan öldürmesine spor, kaplanın insan öldürmesine vahşet/canavarlık diyoruz! Suç ile adalet arasındaki ayırım da bundan başka bir şey değildir...

İnsanlar adaletle değil, yasayla ya da inandırmayla yönetiliyor.

-Ben bir eşkıyayım, zenginleri soyarak geçiniyorum.

-Ben de bir centilmenim, yoksulları soyarak geçiniyorum.

***Altmışına geldiğinde, yirmisinden on kat daha zenginleşmiş birçok kişi bulabilişiniz; ama on kat mutlu olduklarını söyleyebilir misiniz?**

***Bilmek değildir, bir gerçeğin içinde olmak...** Yoksa deniz konusunda coğrafyacıardan, doğa bilimcilerden daha bilgili olurdu *balıklar*.

***Sağlığınıza tüketinceye kadar kullanın.** Sağlık bunun içindir. Neyiniz varsa bitirin ölmeden önce ve sakın yaşam sürenizi aşmaya kalkmayın!

***Bu dünyada ilerleyen kişiler, kolları sıvayıp istedikleri şartları/ortamı arayan, bulamayınca da onu yaratan kişilerdir.**

*Gerçek şu: Özgürüm, sağlıklıyım, mutluyum ve patlıyorum sıkıntıdan!

*Özgürlük sorumluluk getirir. İnsanların çoğunun özgürlükten korkması bundandır.

*Geçmişin anılarıyla değil, geleceğimizin sorumluluklarıyla akıllanınız.

Nelson Mandela

(1918'de Mvezo'da doğdu, 2013 yılında öldü. Güney Afrikalı politikacı ve devrimcidir. Bir avukat olarak ırkçı apartheid yönetime başkaldırdı ve 27 yıl hapis yattı. Güney Afrika'nın demokratik oyla seçilmiş ilk siyahi başkanı oldu. Nobel Barış Ödülü başta olmak üzere yüzlerce ödüle layık görüldü.)

***Önemli olan derinin rengi değil, değerlerinin rengidir.** Hiç kimse doğduğunda, insanların deri renginden, geçmişinden veya dininden nefret etmez. *İnsanlar nefret etmeyi öğreniyor olmalı!* Eğer nefreti öğrenebiliyorsak, sevmeyi de öğrenebiliriz. Çünkü insan kalbi için sevmek, nefretten çok daha doğaldır.

***Bir lider, kitleler içindeki duruşunu nasıl ayarlamalı?** Lider bir çoban gibidir. Sürüsünün arkasında kalır. En atik olanın sürüye yön vermesine izin verir. Ama sürünün yönlendirildiğini fark etmesine izin vermez...

Özellikle işler iyi giderken, kutlama yapılırken arka planda kalın. Bırakın başkaları önde olduklarını sansın. Öne geçeceğiniz zaman, sorunların çıkmaya başladığı zamandır. Bu şekilde halk, sizin liderliğinizi takdir eder.

***Cesur insan, korkmayan değil, korkuya rağmen ilerleyendir.** Cesaretin, korkusuzluk değil, korkuyu yenmek olduğunu öğrendim. Cesur insan, korku hissetmeyen değil, korkusunu fetheden insandır.

*Zorluklar bazı insanları yıkar. Bazılarını işe baştan yaratır. Hiçbir balta, başaracağına inancı tam olan, azimli bir insanın ruhunu kesemez.

*Hayatta en çok gurur duyulacak başarı hiç yere düşmemek değildir. Düşüğünüz her sefer ayağa kalkabilmektir.

*Hayatını kimse izlemiyormuş gibi yaşa, herkes seni dinliyormuş gibi konuş.

Baltaşar Gracian

(1601-1658: İspanyol papaz, yazar, strateji düşünürüdür. Hayatı sorgulayan "Eleştirici-El Criticon" felsefi romanı yüzünden Kilise tarafından uyarıldı, ikinci kitabını da yayınlamaya sürgüne gönderildi. Hayata gerçekçi, keskin ve bazen de kötümser bakışıyla, Nietzsche ve Schopenhauer gibi ünlü filozofları etkiledi.)

***Makam elde etmeden önce sevimli, ettikten sonra ulaşılmaz olmayın!** Ulaşılmaz olmaya çalışmayın. *En vahşi hayvanlar en kalabalık yerlerde yaşar.* Ulaşılmaz olmak, kendilerine güvenmeyen, tavırları mevkileri tarafından belirlenen kişilerin hatasıdır... Bu insanlar mevkilerini elde etmek için *kendilerini herkese sevdirmek* zorundadır. Bir gün istedikleri konuma ulaştılar mı, herkesi gücendirmek pahasına kendilerine dokunmazlık sağlama peşine düşerler. Onların herkes için ulaşılabilir olması, mevkilerinin bir gereğidir. Fakat *gururdan mı yoksa huysuzluktan mı* bilinmez, hiç kimseye karşı yaklaşılabilir tavırlar sergilemezler. Bu tür insanları yalnız bırakmak ve etkileşim imkânlarını kısıtlayarak onları gelişim fırsatlarından yoksun bırakmak, en uygar cezalandırma yoludur.

*Su, aktığı yolun; insan, içinde doğduğu şartların iyi ve kötü yanlarını alır...

***Üstlerinizin yanında üstünlük taslamak, en tehlikeli gösterebilir.** Efendiyi gölgede bırakmaktan kaçının! Tüm üstünlükler nefret uyandırır, fakat bir uyruğun/çalışanın, prensinden daha üstün olması yalnızca aptallık değil, ölümcüldür de! Bu, gökyüzündeki yıldızların bize öğrettiği bir derstir. *Yıldızlar, Güneş'e yakın olabilir, hatta o kadar parlak da olabilir ama hiçbir zaman parlaklıklarını onun yanında göstermezler.*

***Kendi üstünlüklerinizin çok farkındaymış gibi görünmeyin.** Bilgeler hiçbir zaman kendi erdemlerinin farkındaymış gibi görünmez. Erdemlerimizi fark etmeyerek, diğerlerinin dikkatini onun üzerine çekebilirsiniz. *Kendisinin mükemmel olduğunu düşünmeden bunu herkese düşündürtebilen insan, iki kat mükemmel insandır.* Böylece zıt fikirlerin de takdirini kazanırsınız.

***Bazen bir yanlış, tüm doğruları götürebilir.** Yüz kere kazanmaya değil, *bir kere kaybetmeye* odaklan. Kimse parıldayan güneşe doğrudan bakamaz. Ama güneş tutulduğunda herkes gözünü ona diker! Sıradan düşünen beyinler genellikle neyin doğru olduğu değil, neyin yanlış olduğu üzerine odaklanmıştır. Kötü haberler, her türlü takdirden daha hızlı yayılır... Bir insanın bütün kahramanlıkları, küçük bir kusuru kapatmak için yeterli olmayabilir. Bu yüzden hataya düşmekten kaçının. Kötü niyet, her hatayı görse de hiçbir başarıyı fark etmez.

*Tutkular ruhun kaprisleridir, onların güçlenmesi sağduyuyu zayıflatır.

**Kibarlık ve onur* öyle erdemlerdir ki, kime dağıtırsanız dağıtın, yine de çoğu sizde kalacaktır.

*Akıllı insanlar genellikle sabırsızdır; çünkü insanın bilgisi arttıkça ahmaklara karşı sabırsızlığı da çoğalır. Fazla bilgiliyi memnun etmek zordur.

Woody Allen

(Amerikalı yönetmen, senarist, aktör, müzisyen. 1935 yılında New York'ta doğdu. Yaşayan en ünlü ve en iyi yönetmenlerden biridir. 60 yılda 50'ye yakın filme imza attı, 24 kere Oscar'a aday gösterildi, 4 kez kazandı. 79 yaşında ve hâlâ her sene bir projesini hayata geçiriyor.)

*Hayatı yaşamının ideal sırası nasıldır?

Bir daha dünyaya gelirsem, hayatı sondan başa doğru yaşamak istiyorum! Hayata ölümle başlıyorsunuz ve onu aradan çıkarıyorsunuz.

Daha sonra gözlerinizi yaşlılar evinde açıyorsunuz ve her geçen gün kendinizi daha sağlıklı hissediyorsunuz. Çok sağlıklı olduğunuz için yaşlılar sizi yaşlılar evinden atıyorlar. Emeklilik maaşınızı toplamaya başlıyorsunuz. Çalışmaya başladığınız ilk gün, size altın bir saat hediye ediliyor. 40 sene kadar çalışıyorsunuz ve emekliliğinizin tadını çıkarabilecek kadar gençleşiyorsunuz. Alkol içiyor, partiliyor, önünüze gelenle yatıyorsunuz. Artık lise yılları için hazırsınız. Daha sonra ilkokula gidiyor, çocuk oluyor, oyun oynuyorsunuz. Hiçbir sorumluluğunuz yok. Doğana kadar olan süreyi bebek olarak geçiriyorsunuz. Daha sonra hayatınızın son 9 ayını lüks bir spa'da geçiriyorsunuz. Merkezi ısıtma sistemi, oda servisi, her gün büyüyen bir oda... Ve bir orgazmla hayatınız sona eriyor!

***Bir çocuğun ilk okuduğu kitap, annesidir.** Annem bana katı disiplini öğretti. Babam çok para kazanamazdı. Annem hem para kazanır hem de evi çekip çevirirdi. Eğlenceye ayıracak vakti yoktu. Her zaman bardağın, üçte birinin dolu tarafını gördü. Bana çalışmayı ve vaktimi boşa harcamamayı öğretti.

***Hayatta en çok kiminle tanışmak istenmeli?** Gelmiş geçmiş ünlü kişiler arasında en çok Sokrates'le tanışmak isterdim. Antik Yunanlıların bu en bilgesinin beni kendisine çeken tarafı, *ölüm karşısındaki cesaretidir.* Kararı, ilkelerinden vazgeçmek yerine, bir şeyleri kanıtlamak için canını vermektir. Konu ölüm olunca ben bu kadar korkusuz olamıyorum. Geri tepen bir araba egzozu gibi beklenmedik bir ses duyduğumda, karşımdakinin kollarına atıveririm kendimi. Sonuçta Sokrates'in cesur ölümü, onun hayatına önemli bir anlam kattı.

*Dünyada iki çeşit insan vardır: *İyiler ve kötüler.* İyiler, geceleri daha rahat uyur. Öte yandan kötüler, uyanık oldukları saatlerde hayattan daha çok zevk alır!

*Eserlerim aracılığıyla ölümsüzlüğe erişmek istemiyorum; ölmeyerek ölümsüz olmak istiyorum! İnsanların kalbinde yaşamak istemiyorum; kendi evimde yaşamak istiyorum.

***Zaman**, kıyıda duran bir adam için, gemide olan bir adamdan daha hızlı akar. Özellikle gemideki adamın yanında karısı bulunuyorsa!

*Erkekler çekici buldukları kadınları sevmeyi öğrenir. Kadınlar ise sevdikleri adamı çekici bulmayı!

KAYNAKÇA

HAYAT BİLGESİ-Şu Hayatı Nasıl Yaşamalı? (205 Sayfa)

Mümin Sekman

ALFA Basın Yayın Dağıtım/ 1-5. Basım: Haziran 2014